

Preafericite Patriarh Daniel,
Preacinstiți ierarhi ei Bisericii Ortodoxe Române,
Prețuiți membri ai Sinodului Ortodox Român,

Așa cum știm cu toții, în anul 2025 se vor împlini 1700 de ani de la vestitul Sinod de la Niceea, Sinod la care a participat Mitropolitul Marcus al Tomisului, un sinod fundamental pentru ortodoxie, când s-a statuat ideea de homoousia, a lui Athanasie cel Mare.

Actele acestui Sinod la care au participat cei mai importanți părinți niceeni, acte păstrate în latină, greacă, armeană , coptă, siriacă, arabă și publicate, la cererea IPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, în colecția *Monumeta Romaniae Historica*.

Sunt celebre manuscrisele păstrate în cele mai mari arhive ale lumii în care apare numele lui Marcus ca Mitropolit al Tomisului.

De aceea credem că a sosit timpul pentru reactivarea **Mitropoliei Tomisului** care era mitropolie încă de acum 1700 de ani când înaltul său ierarh Marcus participa la Sinodul de la Niceea.

Așadar, în anul 2025 se vor împlini 1700 de ani de la vestitul Sinod de la Niceea, din anul 325.

În anul 325, Împăratul Constantin cel Mare a convocat, la Niceea, întâiul Sinod ecumenic, prilej cu care s-au așezat temeliile canonice ale ortodoxiei.

Miezul teologic al Sinodului a fost acela în care deoființimea, consubstanțialitatea cuvântului și realității (homoousia) s-a impus în fața conceptului arian homoiousia (care înseamnă doar „asemenea ființei“). A învins viziunea lui Athanasie cel Mare, viziune prin care Iisus este în raport de homoousios cu Tatăl ceresc.

Prin Crezul de la Niceea, Sfânta Treime (Dumnezeu, Iisus, Duhul Sfânt) este fundamentul religiei imperiului. Pentru ortodoxia noastră este important

în grad maxim faptul real-istoric al participării **Mitropolitului Marcus al Tomisului** la acest vestit Sinod de la Niceea, din anul 325.

Am publicat, grație sprijinului continuu, sprijin material și sufletesc, oferit de IPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, în colecția *Monumenta Romaniae Historica* mai multe sute de manuscrise adunate din vreo 74 de arhive ale lumii în care strălucesc numele unor genii religioase, ca Sfinții Dionysius Exiguus și Ioan Cassian, în care strălucesc deopotrivă numele mitropoliților, arhiepiscopilor și episcopilor Tomisului.

Într-unul dintre volume, am publicat cele două file ale Crezului de la Niceea, frumos și cu greu reconstituite de oameni înțelepți. Așa arată Crezul de la Niceea (325), în papyrusul *Greek P6, Symbolum Nicaenum, Secolul VI:*

La Niceea, în anul 325, a participat Mitropolitul Marcus al Tomisului.

Canoanele 4-7 ale Sinodului ecumenic de la Niceea statuează funcția de ierarh metropolitan pentru ierarhul din Tomis.

În secolul al IV-lea, se știe din prevederile sinodale și din scrierile ecleziastice că „titlurile de mitropoliți și de arhiepiscop apar, în această ordine, din secolul al IV-lea, în contextul nașterii unor noi centre episcopale organizate de „Biserica Episcopală Centrală“ (O. Pasquato), dintr-un teritoriu și, deci, a dezvoltării din ce în ce mai complexe și mai ierarhizate a provinciei ecleziastice (gr. eparchia, lat. provincia); în context, episcopul Bisericii-mame (mytropolis) se numește mitropolit (episkopos metropolitēs), iar mai târziu arhiepiscop (archiepiskpos), având sub jurisdicție alți episcopi (eparchiotai).“ (*Fontes Historiae Daco-Romanae Christianitatis*, Iași, 2008, pag. 83)

De la pontifexul Evangelicus (298), Tomisul a cunoscut o sumă de mari episcopi, arhiepiscopi și mitropoliți care luminează 1000 de ani istoria Bisericii Ortodoxe Române. Urmează Mitropolitul Marcus al Tomisului, vestitul ierarh care ia parte la primul Sinod de la Niceea din anul 325. El e urmat de Bretanion (368), Gerontius (381), Theotimus I (392) (episcop, mitropolit), un episcop anonim (sec. IV-V), Timotheus (431), Ioannes (445), Alexander (448), Theotimus II (458, episcop metropolitan), Petrus (496), Paternus (498), episcopi - secolul VI, Valentinianus (553), arhiepiscopi autocefali (secolele VII-VIII), arhiepiscopi autocefali (sec. IX), mitropolit al Tomisului (sec. IX), Anicetus, mitropolit (sec. X-XI), Vasile, mitropolit al Tomisului (sec. XI). (apud *Fontes Historiae Daco-Romanae Christianitatis*, Iași, 2008, pag. 84-87).

Am publicat, din mari arhive și colecții, manuscrise în facsimil color sau imagini color pentru toate aceste secole care s-au scurs de la Episcopul străvechi Evangelicus până la Mitropolitul Vasile, continuând cu actele constantinopolitane aflate acum la Viena, pentru mitropoliții Vicinei.

Mitropolitul Iachint de Vicina (Vicina fiind pe malul drept al Dunării în județul Constanța, lucru dovedit definitiv prin șase manuscrise din Vatican) va întemeia Mitropolia Țării Românești de la Curtea de Argeș. Multe cărți de istorie a ortodoxiei române nu cunoșteau numele mitropolitului Marcus al Tomisului și îl treceau drept Anonim. Marcus este extrem de important pentru

istoria ortodoxiei române ca prim **mitropolit** al Bisericii noastre strămoșești și ca ierarh participant la vestitul Sinod fundamental de la Niceea din anul 325.

În cele mai importante arhive imperiale ale Europei, Sfântul Dionysius Exiguus îl trece în lista ierarhilor participanți la Niceea pe **Mitropolitul Marcus al Tomisului**.

IPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, mi-a cerut în chip imperios să găsesc aceste manuscrise imperiale. După mai mulți ani de cercetări le-am găsit, chiar în aceste zile.

Vom ilustra titlul de *Mitropolit al Tomisului* pentru ierarhul Marcus, vestitul participant la Sinodul de la Niceea, prin cinci manuscrise celebre publicate, acum, în *Monumenta Romaniae Historica*.

MITROPOLIA TOMISULUI

Cartea aceasta a apărut cu binecuvântarea
I.P.S. Acad. Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului,
Membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere din Paris

MONUMENTA ROMANIAE HISTORICA

810

Dionysius Exiguus - Collectio Coloniensis
Sinodul de la Niceea din anul 325
Marcus, Mitropolitul Tomisului

Köln, Erzbischöfliche Diözese - und Dombibliothek, Cod 212
Secolele VI-VII

Studiu introductiv de

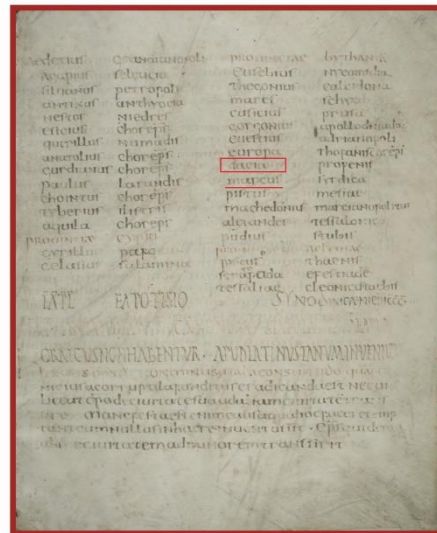
IPS Acad. Prof. univ. dr. TEODOSIE

Arhiepiscopul Tomisului

Editor general

Acad. CONSTANTIN BARBU

Membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere din Paris

EDITURA
Revers

Codexul 212, aflat în Erzbischöfliche Diözese - und Dombibliothek din Köln, este un manuscris Dionysius Exiguus (470-544), datat a fi de la mijlocul

secolului VI, în care sfântul cărturar traduce din greacă în latină Canoanele Sinodului de la Niceea și oferă și o listă a ierarhilor participanți. Sub *Dacia* se află numele lui *Marcus*. Am publicat codexul în *Monumenta Romaniae Historica*, volumul 810.

Köln (Colonia) a fost capitala Imperiului Merovingian. Nu întâmplător un manuscris Dionysius Exiguus în care există Canoanele sinoadelor se află în capitala Imperiului Merovingian, în Colonia anilor 550.

MITROPOLIA TOMISULUI

Cartea aceasta a apărut cu binecuvântarea
I.P.S. Acad. Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului,
Membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere din Paris

MONUMENTA ROMANIAE HISTORICA

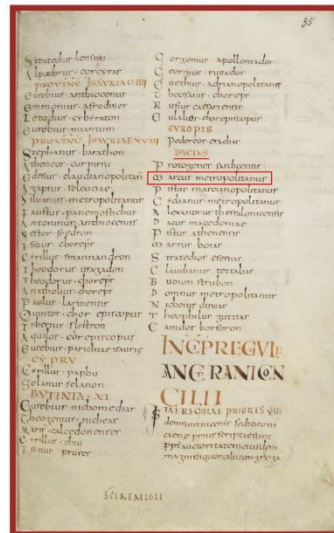
817

Dyonisii Exigui collectio canonum Primul Sinod de la Niceea (325) Mitropolitul Marcus al Tomisului

Bibliothèque Carnegie de Reims. Ms. 671
Anul 801

Studiu introductiv de
IPS Acad. Prof. univ. dr. TEODOSIE
Arhiepiscopul Tomisului

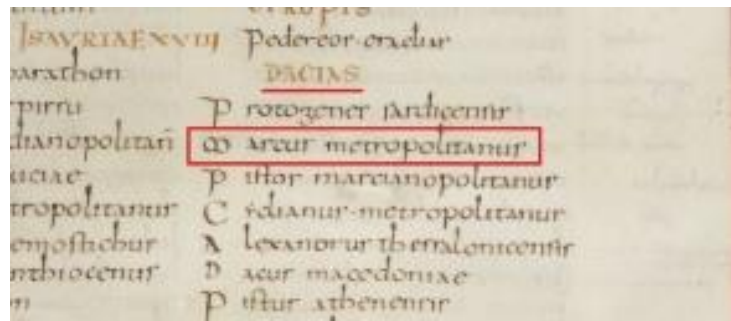
Editor general
Acad. CONSTANTIN BARBU
Membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere din Paris

EDITURA
Revers

Manuscrisul 671, aflat în Bibliothéque Carnegie de Reims, este un rescript din anul 801 și cuprinde o Collectio Canonum. Acolo sunt și canoanele

primului Sinod de la Niceea din anul 325, acolo este și lista marilor ierarhi care au participat la vestitul Sinod. Pentru provincia *Dacia* apare numele *ierarhului tomitan Marcus metropolitanus*. La anii 801, la Reims își avea capitala Imperiul Franc al lui Charlemagne (Karl I, der Grosse, Carolus Magnus).

MITROPOLIA TOMISULUI

Cartea aceasta a apărut cu binecuvântarea
I.P.S. Acad. Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului,
Membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere din Paris

MONUMENTA ROMANIAE HISTORICA

821

Collectio canonum Dionysio-Hadriana Primul Sinod de la Niceea din anul 325 Mitropolitul Marcus al Tomisului

Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. lat. 7222
Anii 800-850

Studiu introductiv de

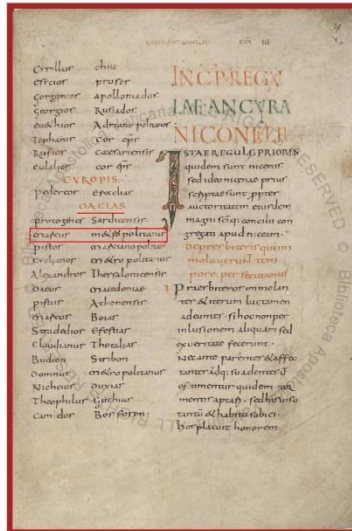
IPS Acad. Prof. univ. dr. TEODOSIE

Arhiepiscopul Tomisului

Editor general

Acad. CONSTANTIN BARBU

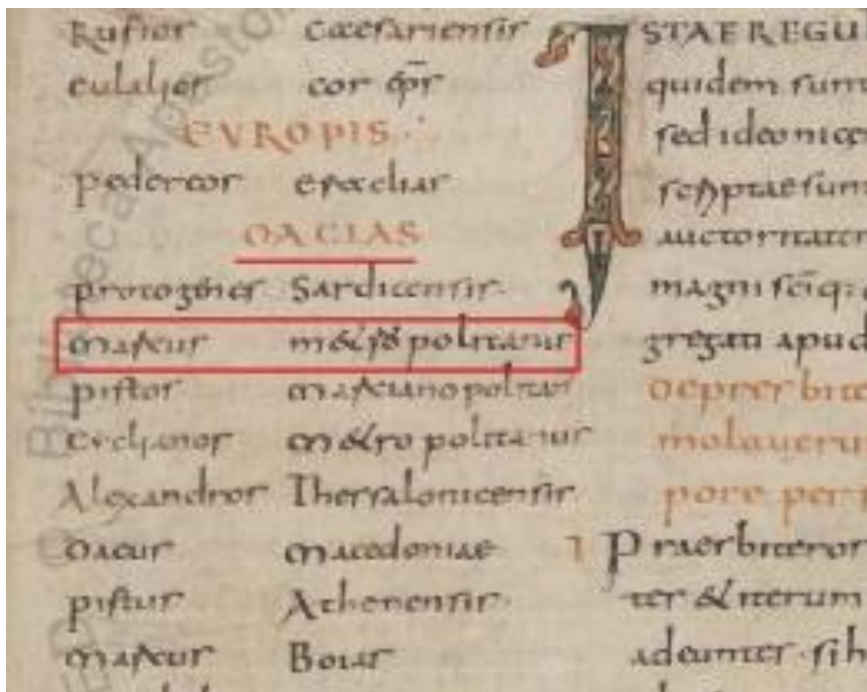
Membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere din Paris

EDITURA
Revers

Manuscrisul Vat. Lat. 7222 se află în capitala capitalelor imperiilor, adică în Vatican. Este Codexul 7222, un rescript datat 800-850. Codexul se află împreună cu alte sute de manuscrise care privesc istoria bisericii noastre strămoșești. Aici sunt multe manuscrise cu gândirea genială a lui Dionysius Exiguus și Ioan Cassian. Episcopii, arhiepiscopii și mitropoliții Tomisului. Călugării sciți.

Dionysius Exiguus traduce în Codexul 7222 Canoanele Sinodului de la Niceea și oferă lista înalților ierarhi care au participat la vestitul Sinod din anul 325. Iată celebra filă din codex, cu numele Mitropolitului Marcus al Tomisului:

Provincia mitropolitului tomitan Marcus se numește *Dacia* (ceea ce este important și demn de memorat).

MITROPOLIA TOMISULUI

Cartea aceasta a apărut cu binecuvântarea
I.P.S. Acad. Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului,
Membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere din Paris

MONUMENTA ROMANIAE HISTORICA

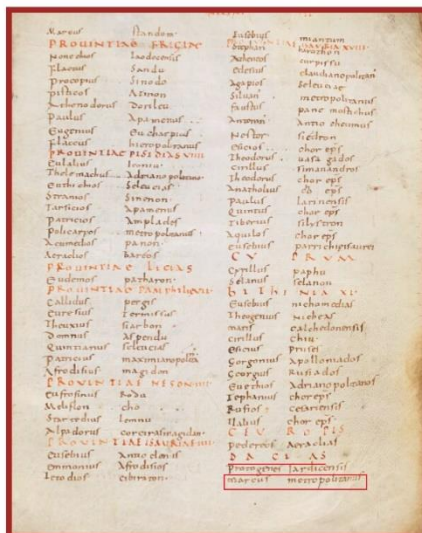
822

Collectio canonum Dionysio-Hadriana Primul Sinod de la Niceea din anul 325 Mitropolitul Marcus al Tomisului

Oxford, Bodleian Library, Laud misc. 421 (S.C. 893)
Anul 875

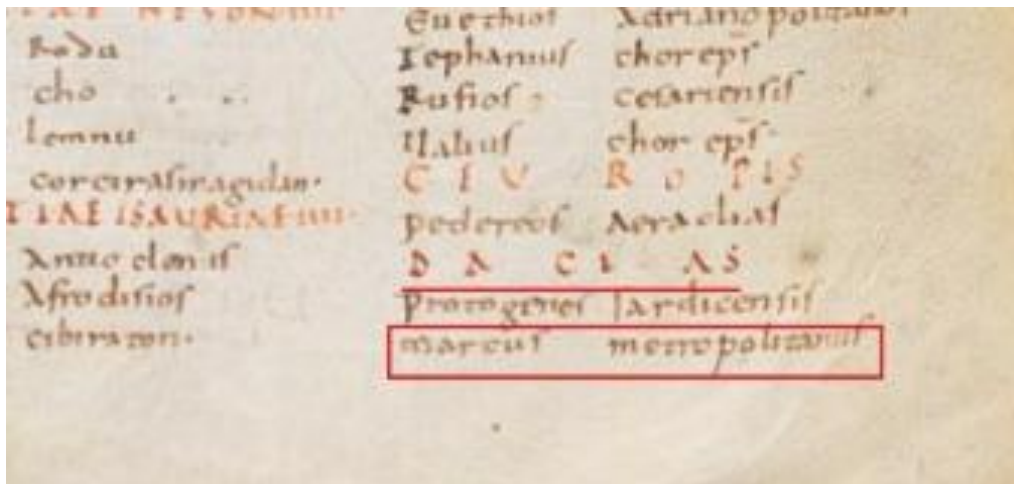
Studiu introductiv de
IPS Acad. Prof. univ. dr. TEODOSIE
Arhiepiscopul Tomisului

Editor general
Acad. CONSTANTIN BARBU
Membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere din Paris

EDITURA
Revers

Un manuscris superb din anii 875 se află în Biblioteca din Oxford. Dionysius Exiguus, la sfârșitul paginilor (traduse din greacă în latină) în care transcrie Canoanele Sinodului de la Niceea, oferă și lista sfinților ierarhi care participă la Sinod în anul 325.

Mitropolitul Marcus al Tomisului este înalt ierarh în provincia Dacia pe care o reprezintă în Sinodul de la Niceea.

MITROPOLIA TOMISULUI

Cartea aceasta a apărut cu binecuvântarea
I.P.S. Acad. Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului,
Membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere din Paris

MONUMENTA ROMANIAE HISTORICA

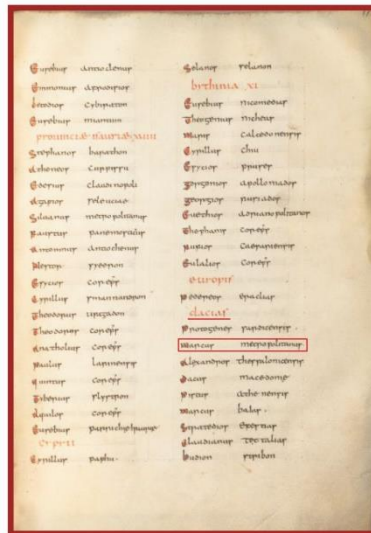
824

Collectio canonum Dionysio-Hadriana Primul Sinod de la Niceea din anul 325 Mitropolitul Marcus al Tomisului

Julius Maximilians Universität Würzburg, M. p. th. f. 72
Fulda, anul 851

Studiu introductiv de
IPS Acad. Prof. univ. dr. TEODOSIE
Arhiepiscopul Tomisului

Editor general
Acad. CONSTANTIN BARBU
Membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere din Paris

EDITURA
Revers

Un superb manuscris, executat în celebritatele scriitorii de la Fulda, se află la Julius Maximilians Universität Würzburg și este un rescript din anul 851.

Este *Collectio canonum Dionysio-Hadriana* în care se află, în traducere, Canoanele Sinodului de la Niceea din anul 325, urmate de lista sfinților ierarhi care au participat la vestitul Sinod. Provincia *Dacia* este reprezentată de același vestit ***Mitropolit Marcus al Tomisului***.

Primul mitropolit al Tomisului, pe numele său Marcus, a fost participant de seamă printre înalții ierarhi care au strălucit la Sinodul de la Niceea.

De aceea, o spun în cuvinte clare: înainte de anul 2025, când se vor sărbători 1700 de ani de la Sinodul de la Niceea din anul 325, Preafericitul Părinte Daniel trebuie să reactiveze Mitropolia Tomisului, fiindcă Mitropolia Tomisului este cea mai veche mitropolie a Bisericii noastre Ortodoxe, iar mitropolitul său Marcus a participat strălucit la primul Sinod de la Niceea, cel mai celebru sinod din întreaga istorie a ortodoxiei.

Cu multă bucurie, pentru sărbătorirea celor 1700 de ani, în anul 2025, preasmeritul Arhiepiscop al Tomisului, IPS Teodosie, a pus la cale tipărirea a 1000 de volume din *Monumenta Romaniae Historica*, cărți în care patriarhii, mitropoliții, arhiepiscopii și episcopii bisericii noastre strămoșești sunt așezați în mare cinste și înviază.

**Preafericite Patriarh Daniel,
Preacinstiți ierarhi ei Bisericii Ortodoxe Române,
Prețuiți membri ai Sinodului Ortodox Român**

Așa cum bine știți, istoria poporului și a Bisericii Ortodoxe Române este străveche și strălucitoare.

Îmi face o plăcere deosebită să vă reamintesc un mai vechi *Memoriu pentru reactivarea Mitropoliei Tomisului*, memoriu în care am rezumat istoria noastră a tuturor românilor care trăim în România.

Așadar, spre știință:

MEMORIU

pentru

reactivarea Mitropoliei Tomisului

Istoria Scythiei Minor, istoria Dobrogei. Istoria neîntreruptă a Daciei
și României

În sec. VIII î.e.n. străvechii sciți numeau Marea Neagră *Axaina* („albastru întunecat“). Sciții locuiau în nordul Mării Negre, unde au întemeiat regate conduse de regi celebri, în Delta Dunării și pe litoralul de răsărit al Mării Negre. Au întemeiat regate și în nordul Dobrogei și în sudul Dobrogei amestecați cu geții și tracii. Sciții din nordul Mării Negre au fost în relații strânse cu grecii atenieni și ar fi suficient să amintim că își luau regine de la Atena și că Anacharsis (un scytho-grec) era celebru la Atena fiind considerat unul dintre cei șapte înțelepți. Există papirusuri și manuscrise (în rescripturi) care grăiesc despre viața istorică și religioasă a Scythiei încă dinaintea erei noastre. Grăitoare sunt manuscrisele despre luptele regelui Idanthyrsus cu Darius cel Mare. Despre războiul purtat cu Alexandru cel Mare. Încă din sec. al VII-lea î.e.n. grecii au întemeiat colonii la Histria și Tomis și au „schimbat“ denumirea Mării Negre din *Axaina* în *Pontus Euxinos*. Gurile Dunării vor atrage coloniști nu numai pe grecii din Marea Egee ci și pe locuitorii din sudul Mării Negre. În secole se întemeiază Histria, Tomis, Halmyris, Callatis, Dionysopolis, Apollonia, Odessos. Pe malul Dunării apar Axiopolis și Aegyssos. Marele rege cuceritor Burebista își întindea Dacia până la Nipru, Scythia din nordul Mării Negre, Scythia dobrogeană învecinându-se cu grecii. Istoria Scythiei Minor - Dobrogea este uluitoare: Darius, Alexandru cel Mare, Mithrydate al VI-lea Eupator, Burebista (55-44 î.e.n.). Regi daci în sec. IV-III î.e.n.: Zalmodegikos, Oroles, Rhemaxos, Zoltes care se regăsesc în manuscrise din Vatican. Pentru secolul I î.e.n. sunt amintiți câțiva regi mai mici precum Rholes, Dapyx, Zyraxex, regi ai Dobrogei care duc grele războaie cu Roma

(care cucerește Scythia Minor în anul 28 î.e.n.). Traian a ridicat în urma unei mari victorii, monumentul de la Tropaeum Traiani (anul 102). După anul 395, când Imperiul Roman se împarte între Imperiul Roman de Apus și Imperiul Roman de Răsărit, Dobrogea va face parte din Imperiul Roman de Răsărit care se va numi Imperiul Bizantin. Procopius numără peste 90 de cetăți restaurate și întărite de împăratul Iustinian I. În această epocă reorganizarea imperială aduce schimbări nu numai în viața militară și economi că a provinciei ci și în viața eclesiastică. În Scythia Minor existau 15 episcopate ascultătoare de Mitropolia de la Tomis. Peste Scythia Minor, după anul 534, trec invaziile hunilor, ale avarilor și bulgarilor. Dobrogea stă sub dominația bulgară între sec. VII și anul 971. În anul 971, Dobrogea reîntră sub stăpânirea Imperiului Bizantin. Istoria Dobrogei este extrem de zbuciumată amintim numai themele înființate de Împăratul Ioan I Tzimiskes și de împăratul Vasile al II Bulgaroctonul. Pentru anul 1072 știm războiul purtat de Nikofoor III Bothaneiates, în 1084, campania împăratului Alexios I Comnen. Anna Comnena amintește, în *Alexiada*, formațiuni statale în Dobrogea condusă de Tatos, Sacea și Sestlav. Iorga îi numește pe acești trei conducători „dicieni“. Pentru anul 1094, Anna Comnena îl amintește pe Pudilă, un duce al vlahilor. Răscoala fraților vlahi Petru și Aslan începe în anul 1185. În 1194, Dobrogea intră sub dominația Imperiului Româno-Bulgar (*Regnum Valachorum et Bulgarorum*). Împăratul bizantin Isaac II Angelos este cel din urmă care a stăpânit Dobrogea întreaga. În 1241 are loc cumplita invazie mongolă. Tătarii au construit și ei o cetate la Isacea, iar ocupația lor va dura până în 1325. Începând cu anul 1325 Dobrogea va fi independentă sub numele de Principatul de Cărvuna („despotatul Dobrogei“). Ceea ce este spectaculos că în Dobrogea se vorbea graiul „dician“, un grai al limbii române (influențat de limba greacă). Pentru secolul XIV sunt menționați ca despoți ai Principatului Cărvunei: Balică, apoi fii săi Dobrotici și Teodor.

Dobrogea se formează sub Dobrotici care după anul 1357 cucerește Vicina, Gurile Dunării, Silistra. Ceea ce este important de memorat este că în Vicina există un arhiepiscop pe numele Iachint care va deveni în 1359 primul

mitropolit al Țării Românești, la Curtea de Argeș. În 1388-1389 Mircea cel Bătrân alipește Dobrogea Țării Românești. Și Vlad Țepeș a stăpânit Dobrogea pentru scurt timp. După războiul din 1877-1878, în urma tratatelor de la San Stefano și Berlin, Dobrogea revine în hotarele României. Retragerea lui Aurelian din Transilvania și Oltenia are loc în 271. În Dobrogea romanitatea, atât cât a fost, n-a fost întreruptă. Chiar și după anul 395, când Imperiul Roman se împarte între apus și răsărit, Dobrogea continuă fără întrerupere romanitatea proto-românească și românească. Scythia Minor / Dobrogea - militar, economic și eclesiastic - este arborele lumii geto-dace, proto-române și românești.

Imperiul Roman se împarte în două în anul 395 dar Scythia Minor avea în anul 303 ca episcop pe Preafericitul Evangelicus așa cum rezultă din *Passio Epicteti et Astionis*, în care sunt amintiți episcopul Evagelicus și preotul Bonosus din Halmyris (fapt atestat istoric de descoperirea *Martyricon*-ului din Murighiol). Evangelicus avea în jurul anului 300 o provincie eclesiastică numită *eparchia*, așa cum spune textul latinesc: *cujus provinciae tunc pontifex et praepositus sanctarum Dei ecclesiarum, beatissimus Evangelicus habebatur.*

Episcopia, Arhiepiscopia, Mitropolia Tomisului - cea mai veche organizare creștină de pe teritoriul României

Passio Epicteti et Astionis dezvăluie organizarea ierarhică și cultică subordonată metropolei provinciei, adică Tomisului. Organizarea eclesiastică urma modelul „episcopatului monarhic“, iar *ecclesiae* erau conduse de *presbyteri*. Manuscrisele grecești de la începutul sec. IV folosesc termenii de *diokesis* și *paroikia*. În dioceze și parohii preoții sfințiți puteau „boteza“. Pătimirea lui Epictet și Astion a avut loc în timpul persecuțiilor împăratului Diocletianus, martirajul având loc după cel dintâi edict de persecuție din anul 303. Aceasta demonstrează că Evangelicus era episcop de Tomis cel târziu din anul 303. Se consideră că Evangelicus ar fi purtat titlul de arhiepiscop (valabil pentru ierarhii marilor metropole ale creștinilor, chiar înainte de Consiliul de la Nicaea din anul 325). (F.D.R.Chr., passim idem infra)

„Cât privește titlul său, *Passio* nu-l numește altfel decât *pontifex et praepositus* sau *Sacerdos Domini*. Dintr-o lucrare recentă a lui Nicolae V. Dură deducem că Evangelicus trebuie să fi purtat și titlul de arhiepiscop, „care era în vigoare“ înainte de Conciliul de la Nicaea din 325 „pentru ierarhii principalelor metropole ale lumii creștine“. (...) Specialiști în drept canonic afirmă că titlul de *archiepiskopos* apare în secolul al IV-lea, fiind folosit inițial pentru a desemna episcopii celor mai vechi și mai ilustre centre - Antiochia, Alexandria, Roma, iar din sec. al V-lea, odată cu ridicarea la statutul patriarhal al scaunelor de Constantinopolis și Aelia Capitolina (Hierosolyma), aplecându-se aproape exclusiv acestora; uneori, însă, titlul este asociat mitropoliților sau episcopilor unor centre mai importante, autonoma sau independente - Ephesus, Caesarea, Palaestinae, Thessalonika, Seleucia - Ctesiphon, Athena, Cypros (începând din 431)“ (F.D.R.Chr., studiu introductiv)

Titlul de mitropolit pentru provincia Scythia Minor cu capitala în Tomis apare imediat după primul conciliu de la Nicaea din anul 325 în conformitate cu canoanele IV-VII ale conciliului (N.V. Dură). După alte opinii (I. Barnea, E.

Popescu, N. Zugravu, A Suceveanu) titlul de mitropolit al Tomisului apare în perioada împăratului Anastasius I (491-5180) cel dintâi mitropolit tomitan fiind Paternus (498-520). Cel dintâi care poartă titlul de *episkopos* și *metropolit* este Theotimus I, într-un document referitor la 1.IX.399, anume în Palladius, *Dialogul despre viața lui Ioan Hrisostomul* (ton te apo Skythias, Theotimoy lego, kai apo Thrakes... panton metropoliton gegerakoton (Theotimus din Scythia... toți mitropoliți bătrâni).

În anul 458, Theotim al II-lea este numit episcopus și metropolitanus în Epistola împăratului Leon, *Epistola Leonis Imperatoris* care, la poziția 65 scrie: *Theotimo reverentissimo episcopo Tomitano etceteris episcopis metropolitanis* (*Concilium universale Chalcedonense*, ed. Schwatz, pag. 428-429, în Izvoare).

Paternus apare într-o scrisoare datată 9.IX.520: *Paternus episcopus misericordia Dei episcopus provinciae Scythiae metropolitus*. În scrisoarea CCXXXIV, epistolă scrisă la 9 septembrie 520 (și primită la 30 noiembrie 520) în *Raportul Sinodului constantinopolitan cu privire la numirea episcopului Epiphanius*. Epistola mărturisește textual: „*Paternus misericordia Dei episcopus provinciae Scythia metropolitus*“ (*Epistulae imperatorum pontificum... II*, ediția Guenther, p. 714). Paternus semnează, după Iohannes, *Episcopus Claudipolitanae Civitatus Pronvinciae Isauria* și înainte de Marcianus, *Epsicopus Chalcedonensis civitatis metropolitus*.

În sec. X-XI există atestat mitropolitul Anicetus (Aniketo metropolite Tomeos), iar în sec. XI avem numele mitropolitului Vasile (Basileo metropolite Tomeos).

Pentru secolele X-XI există aceste două sigilii bizantine de plumb care îi reprezintă pe mitropoliții de Tomis, anume Anicet (sec. X-XI) și Vasile (sec. X).

În *Catalogue of Byzantine seals at Dumbarton Oaks and in the Fogg Museum of Art*. (vol. I, edited by John Nesbitt and Nicolas Oikonomides, Washington, D.C, 1991, p. 180-181) se publică (inedite) sigiliile mitropolitului

Aniketos (sec. X-XII) cu următoarele comentarii, descrieri și transcrierea textelor (recto-verso):

80.1 Aniketos metropolitan of Tomis (X/XI c.)

DO 55.1.4801.— D. 20 mm. W. 7.56 g.

Unpublished.

Obv. Potent cross with two transverse bars (X at first crossing); cross standing on three steps with fleurons rising from base (to first transverse bar). Traces of circular inscription along circumference at r.: CΩ.ϜΛ. Border of dots.

Rev. Inscription of four lines, decoration above. Two pellets between lines 2 and 3. No visible border: .-|+ANIKHTOMH|..|TPOΠOΛ|TOMEΩϜ

[Κ(ύρι)ε β(σί)θ(ει) τῷ] σῶ [δ]ούλ(ω) 'Ανικήτω μητροπολί(τη) Τόμεως.

Pentru memoriul nostru sunt importante cuvintele : *Aniketho metropolitae Tomeos*. Cel de-al doilea mitropolit, Vasile (sec. XI), are pentru sigiliul său următoarele comentarii, descrieri și transcrierea textelor (recto-verso):

80.2 Basil metropolitan of Tomis (XI c.)

DO 55.1.4805.— D. 18 mm. W. 5.84 g. Blank too small for die.

Unpublished.

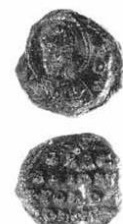
Obv. Bust of St. Nicholas holding book in l. hand. Vertical inscription visible at r.:

-Κ|Ο|Λ. [Ἵγιος Νικόλαος]. Indeterminate border.

Rev. Inscription of four lines, decoration above. Border of dots.

-.|+RAC|ΛΕΙΟΜ|TPOΠOΛ|TOMEΩϜ.

Βασιλείο μ[η]τροπολ(ίτη) Τόμε[ως].

Pentru memoriul nostru sunt importante cuvintele: *Basileio metropolitae Tomeos*.

I. Barnea a descris aceste sigilii în lucrarea *Noi date despre Mitropolia Tomisului*.

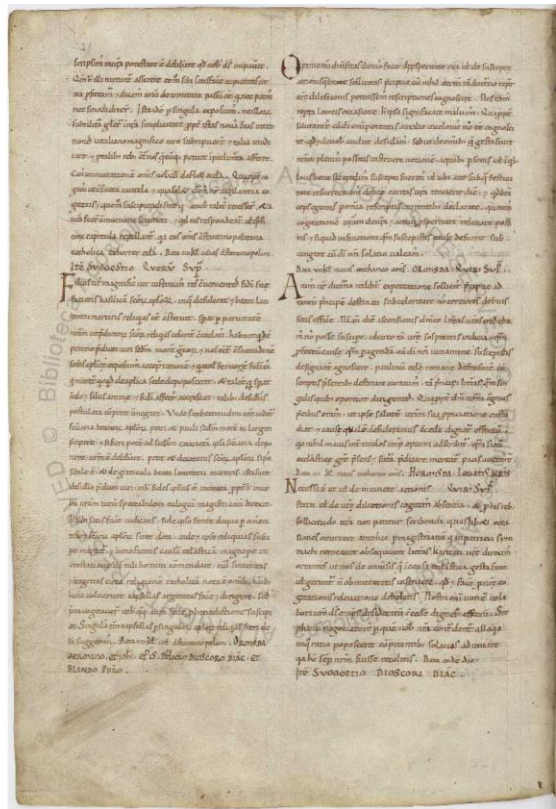
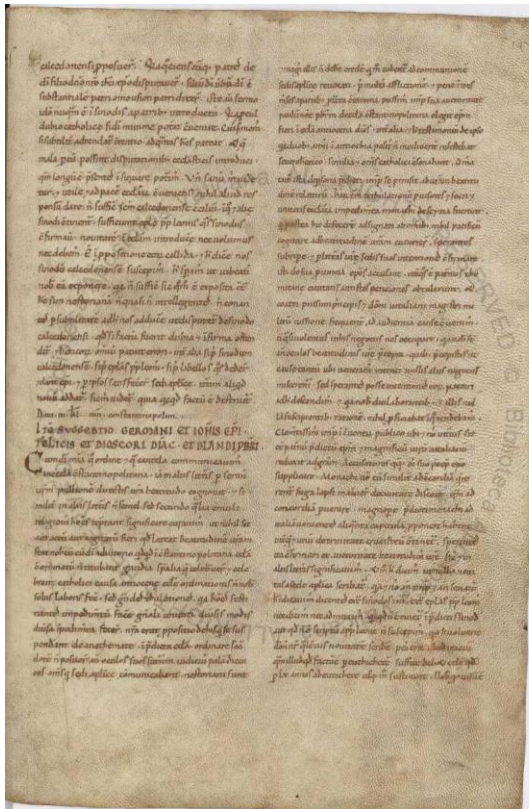
Așadar, cel dintâi care poartă titlul de mitropolit este Theotimus I, așa cum scrie Palladius în *Dialogul istoric despre viața lui Ioan Hrisostomul*.

Titlul de mitropolit este confirmat într-o scrisoare a împăratului Leon I Tracul, epistolă din anul 458 adresată „episcopilor metropolitani din întreaga lume“, *metropolitanis totius orbis episcopis*. În această epistolă este amintit și Theotimus al II-lea de Tomis (anul 458) dar mitropolitul semnează în scrisoarea de răspuns *Theotimus humilis scythiae regionis episcopus* (Teotimus, episcopul smerit al Regiunii Scythia).

În *Studiul introductiv la Izvoarele istoriei* citim (pag. 91): „Titlul de mitropolit (...) este aplicat pentru prima data lui Theotimus I (cca. 390 - cca.

407) în *Dialogul istoric* despre viața lui Ioan Chrysostom scris prin 405-408 de un apropiat al arhiepiscopului Constantinoplei, contemporan și, probabil, cunoscut al prelatului tomitan, Palladius de Helenopolis (363/4 - înainte de 431).“ De reținut că „În Schytia Minor, abia în anii 519-520 izvoarele consemnează explicit atât funcționarea în eparhie a mai multor scaune episcopale cât și titlul de *metropolitus* pentru episcopul Paternus de Tomis (498-520) “.

Paternus era episcop al Tomis și mitropolit al Schytiei. În manuscrisul din Vatican *Vat. lat 3787* se află Epistula 217 a Papei Hormisdas în care este amintit numele lui Paternus („Tomitanae civitatis“, „praedictum Episcopum“). Iată cele două file (147r-147v) din manuscrisul *Vat. lat. 3787*, publicat de Arhiepiscopia Tomisului în volumul 100 din *Sfinții părinți ortodocși. Martirii străromâni, Cuvioșii cei vechi*.

Este celebru *Discul lui Paternus*, aflat acum în Muzeul Ermitaj din Sankt Petersburg (discul face parte din tezaurul descoperit în 1912 la Malaja Perescepina). Discul are diametrul de 61 cm și greutatea de 6224 gr., produs în vremea împăratului Anastasius. Pe disc se află înscris următorul text: *Ex antiquis renovatum est per Paternum reverentissimum episcopum nostrum amen.*

Se consideră certă „evoluția titulaturii episcopului de Tomis“ când „la începutul secolului al VI-lea acesta purta titlul de mitropolit“.

Când a devenit arhiepiscopul Tomisului și mitropolitul Scythiei autocefal: „Mai multe *Notitiae* constantinopolitane din sec. VII-IX rânduiesc scaunul tomitan din eparhia Scythia printre arhiepiscopii autocefali dependenți de patriarhia de Constantinopolis. Acest statut trebuie conexat cu o măsură de ordin administrativ-bisericesc instituită de autoritatea imperială sau de un consiliul ecumenic posterior ridicării la rangul de mitropolit, întrucât, sub Anastasiu I, scaunul tomitan depindea încă de *thronosul* de pe malul Bosforului, și înainte de sfârșitul sec. VI - începutul celui de al VII-lea, când întreaga textură eclesiastă a fost bulversată, eparhia Scythia Minor încetând să mai existe. Cu cel de-al V-lea Consiliu ecumenic de la Constantinopolis din 553 n-a adoptat nici o hotărâre de natură administrativă, ci doar măsuri de ordin teologic, rezultă că, dacă, într-adevăr, mitropolitul de Tomis a devenit arhiepiscop autocefal, atunci acest lucru nu se putea întâmpla decât sub Justinianus I (527-565)“.

Demn de reamintit este că această „cumulare a titlului de mitropolit și a celui de arhiepiscop nu era contrară practicilor bisericești“ fiind așa cum putem citi în Novella XI de înființare a arhiepiscopiei Prima Justiniana stă scris că mitropolitul poate fi și arhiepiscop: *Non solum metropolitanus, sed etiam arhiepiscopus fiat* (Fontes, pag. 94).

Cronologia episcopilor, arhiepiscopilor și mitropoliților Tomisului între anii 303 - secolul XI.

După Jacob Coletto (*Illyrici sacri*) avem următoarea serie multiseculară a episcopilor tomitani:

- I. Evangelicus an circ.290
- II. II.NN an 325.
- III. Bretanio an 371.
- IV. Gerontius an 381.
- V. Theotimus an circ.390.
- VI. Timotheus an 431.
- VII. Joannes an circ. 440.
- VIII. Alexander an circ. 448.
- IX. Theotimus II an circ. 455.
- X. Paternus an 519.
- XI. Valentinianus an circ. 649.

În secolele VII-IX avem arhiepiscopi autocefali (cu nume necunoscut, până azi). În sec. IX apare un arhiepiscop al metropolei Tomis. Pentru sec. X-XII avem numele lui Aniketos (metropolite Tomeos), iar pentru secolul XI avem numele lui Vasile (metropolite Tomeos).

Și I. Barnea, în *Noi date despre Mitropolia Tomisului*, schițează o cronologie a episcopilor, arhiepiscopilor și mitropoliților Tomisului, amintindu-l pe Evangelicus (după *Passio*), apoi Bretanion, Gerontius (Terentius, participa la Sinodul al II-lea de la Constantinopol din anul 381), Teotim I (392-407), episcop și mitropolit, Timotei, participant la Sinodul al III-lea de la Ephes din anul 431, Ioan (448-449), Alexandru care a semnat în actele

Sinodului al IV-lea de la Chalcedon din anul 451, Theotim II cunoscut ca mitropolit dintr-un document al împăratului Leon și autor al unei epistole către acest împărat. Este urmat de mitropolitul Paternus, celebru pentru discul de argint aurit și cunoscut din epistola Papei Hormisdas ca mitropolit al provinciei Scythia. Valentinianus (550-533) avea legături profunde cu patriarhia din Constantinopolis și își scria epistole cu Papa Vigilius de la Roma. A păstrat probabil titulatura de episcop metropolitan ca și Paternus.

Pentru sec. X-XI este amintit mitropolitul Aniketes și mitropolitul Vasile (pentru Sec. XI).

Într-o erudită crestomație *Fontes Historiae Dacoromaniae Christianitatis* (N. Zugravu, Claudia Tărnăuceanu, Mihaela Paraschiv, Editura Univesității Al. Ioan Cuza, Iași, 2009, cu un studiu introductiv excelent și cu traduceri impecabile), avem o cronologie mai bogată în care sunt citate *Fontes ad historiam Dacoromaniae pertinentes*, *Istoria ecleziastică* a lui Sozomenos, Hieronymus, Teodoretes, Papa Hormisdas, Vigilius, Barnea.

Iată această grăitoare cronologie, datorată lucrării *Fontes Historiae Dacoromaniae Christianitatis*. Cităm integral:

Anul	Nume	Titlul	Poziția
cca 303/4	Evangelicus (- 303/4 -)	<i>pontifex et praepositus sanctarum Dei ecclesiarum; pontifex</i>	
cca 308-324	Anonymus	<i>episcopus</i>	
368/9	Bretanio (- 368/9 -)	τοῦ παντὸς ἔθνους ἕνα τὰς ἐκκλησίας ἐπισκοπεῖν; ἐπίσκοπος;	

		ἕνα πάντες ἐπίσκοπον ἔχουσιν; πάσης δὲ τῆς Σκυθίας τὰς πόλεις ἀρχιερατικῶς; <i>episcopus;</i> <i>ut unus Episcopus totius illius gentis Ecclesiis praesit</i>	
04-07.381	Gerontius (- 381 -)	<i>Gerontius Tomensis [episcopus]</i>	
30.07.381	Terennius (- 381 -)	<i>episcopus Scythiae</i>	
30.07.381	Terentius (- 381 -)	καὶ Σκυθίαν Τερεντίῳ τῷ Τομέων	
392	Theotimus I (cca 390 - cca 407)	<i>Theotimus, Scythiae Tomorum episcopus</i>	
1.09.399-31.08.400 cca 400		ἐπίσκοπος; μητροπολίτης;	poz. 1 din 22
402		δὲ Τόμεως καὶ τῆς ἄλλης Σκυθίας τὴν ἐκκλησίαν ἐπετρόπευε Θεότιμος Σκύθης	
402		Θεότιμος ὁ Σκυθίας ἐπίσκοπος;	
<i>sub initium saeculi V</i>		Θεότιμος δὲ ὁ Σκυθίας ἐπίσκοπος; <i>Theotimus Episcopus, Tomitanam et reliquae Scythiae Ecclesiam gubernabat Theotimus Scythia</i>	
451		<i>sanctus Theotimus in Tomis</i>	
29.06.547-11.04.548		<i>Theotimus Tomitianus Scythiae</i>	
Sec. IV-V	Anonymus	ἐπίσ[κοπος]	
22.06.431	Timotheus (- 431 -)	<i>Timotheus episcopus provinciae Scythiae / Τιμόθεος ἐπίσκοπος ... ἐπαρχίας Σκυθῶν</i>	173
22.07.431		Τιμόθεος ἐπίσκοπος ἐπαρχ-	172

22.07.431		χίας Σκυθίας Τιμόθεος ἐπίσκοπος ἐπαρ- χίας Σκυθίας πόλεως Το- μέων	173
22.07.431		<i>Timotheus episcopus provin- ciae Scythiae civitatis Tomo- rum</i>	170
22.07.431		<i>Timotheus episcopus prouincia Scythiae ciuitatis Tomorum</i>	173
22.07.431		<i>Timotheus episcopus prouin- ciae Scythiae ciuitatis Tomo- rum</i>	168
06-07.431		<i>Timotheus episcopus provin- ciae Scythiae civitatis Tomo- rum</i>	171
06-07.431		<i>Timotheus episcopus prouin- ciae Scythiae ciuitatis Tomo- rum</i>	
445/6-448	Ioannes (445/6-448)	<i>Ioannes Tomitanae urbis episcopi provinciae Scythiae</i>	
8.11.448	Alexander (448-452)	<i>Alexander reverendissimus episcopus Tomitanorum civi- tatis, provinciae Scythiae</i>	7
13.10.451		<i>Alexander episcopus Tomi- tanorum, provinciae Scy- thiae</i>	
458	Theotimus II (- 458 -)	<i>episcopus metropolitanus; Theotimo reuerentissimo epis- copo Tomitano</i>	65
480	-	<i>Theotimus humilis Scythiae regionis episcopus</i> Πᾶσαν πόλιν εἴτε ἀνανεω- θεῖσαν κατὰ τοὺς προλα- βόντας χρόνους εἴτε οὐκ οὔσαν μὲν πρότερον, διὰ δὲ βασιλικῆς φιλοτιμίας ἀποδειχθεῖσαν πόλιν ἔχειν ἐκ παντὸς τρόπου ἀχώρισ- τον καὶ ἴδιον τὸν ἐπιμελη- σόμενον τῶν κατ' αὔσην ἐκκλησιαστικῶν πραγμά- των ἐπισκοπον θεσπίζο- μεν' ... τῶν ἀγιωτάτων ἐκ- κλησιῶν τῶν διακειμένων ὑπὸ Τόμιν τῆς τῶν Σκυθῶν	

ἐπαρχίας καὶ ὅτι οὐκ ἐγχοεῖ τὰς αὐτὰς ἀγιωτάτας ἐκκλησίας συνεχέσι βαρβάρων ἐπιδρομαῖς καταβλαπτομένας ἢ καὶ ἄλλως πῶς πενία συζώσας ἐτέρως διασώζεσθαι, εἰ μὴ διὰ τῆς θεοφιλοῦς ἐπισκόπου Τόμεος, ἥτις ἐστὶ καὶ τοῦ ἔθνους μητρόπολις, τυγχάνοιεν προμηθείας, θεσπίζομεν ὑπεξαίρεισθαι τῆς παρούσης θείας νομοθεσίας καὶ μηδαμῶς αὐτὰς ὑπάγεσθαι τῇ ταύτης ἀνάγκῃ, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ οἰκείου σχήματος μένειν.

după nov. 496 sec. V?, VI? 498-518	Petrus (- 496 -) ⁵⁴¹	<i>Petrus episcopus</i> ἐ(πίσκοπος) Π(έ)τρ(ος) (?)
29.06.519	Paternus (498-520)	<i>Paternus reverentissi(imus) episc(opus)</i> <i>Paternus Tomitanae civitatis antistes; Paternus episcopus</i>
9.09.520		<i>Paternus misericordia Dei episcopus prouinciae Scythiae metropolitus</i>
29.06.519 sec. VI		<i>provincia episcopos episcopi</i> <i>[episcopus] Stefanus</i>
15.03.553	Valentinianus (- 550, 553 -)	<i>Valentinianus episcopus de Tomis prouinciae Scythiae</i>

sec. VII- VIII	-	ὁ αὐτοκεφάλος ἀρχιεπισκόπος
prima treime a sec. IX	-	ὁ αὐτοκεφάλος ἀρχιεπισκόπος
sec. IX	-	ὁ αὐτοκεφάλος
sec. IX	-	ὁ αὐτοκεφάλος ἀρχιεπισκόπος
sec. IX	-	Τόμη μητρόπολις
sec. X-XI	Anicetus	Ἄνικητῶ μητροπολί(τη) Τόμεως
sec. XI	Vasile	Βασιλείῳ μ[η]τροπολ(ίτη) Τόμε[ως]

Din cercetările noastre recente Anonimul de la anul 325 de la Niceea este marele Mitropolit Marcus al Tomisului. Această mare descoperire scripturală fundamentează în chip cu totul altfel istoria Bisericii Ortodoxe romne.

Pe Evangelicus îl găsim în Passio, pe Bretanion, Gerontius/Terentius, Theotimus I, Timotheus, Ioannes, Alexander, Theotimus II, Paternus și Valentinianus îi găsim în manuscrisele lui Sozomenos, Hieronymus, în *Epistulae* ale Papei Hormisdas, în Papa Vigilius. Aceste manuscrise le-am publicat în colecția *Sfinții părinți* (vol. 1-100).

Pentru episcopul Petrus am publicat epistola lui Dionysius Exiguus (traducerea din Surill), aflată în Vatican, Petru fiind dascălul și protectorul lui Dionysius.

Pentru mitropoliții Aniketos și Vasile am publicat imaginile (recto-verso) sigiliilor bizantine de plumb.

Așadar, Mitropolia Tomisului are această titulatură din 1 septembrie 399 când Theotimus I este numit *bătrân mitropolit*. Theotim II este numit și el *episcopus metropolitanus* în anul 458 (în Epistola împăratului Leon).

Mitropolitul Paternus este *episcopus provinciae Scythiae metropolitus* într-un document din 9.IX.520 în Scrisoarea nr. CCXXXIV, care este *Raportul Sinodului constantinopolitan cu privire la numirea episcopului Epiphanus*. Aici

Paternus semnează al treisprezecelea. Este de presupus cu drept cuvânt că și Valentinianus a păstrat acest titlu.

Pentru secolele VII-IX avem arhiepiscopi autocefali ai metropolei Tomis fără nume știut. Pentru sec. X-XII îl avem pe mitropolitul Aniketos, iar pentru sec. XI pe mitropolitul Vasile certificați de sigiliile bizantine de plumb.

Călugării sciți erau cunoscuți de împăratul bizantin și de patriarhii din Constantinopol și papii de la Roma. Ioan Maxentius și Leontinus Byzantinus erau teologi geniali. Am publicat în colecția *Sfinții părinți* manuscrisele din Vatican care au păstrat operele lor. Din Dionysius Exiguus am publicat în *Sfinții părinți* câteva zeci de manuscrise. Dionysius Exiguus a tradus din greacă în latin conciliile bizantine, fondând astfel gramatica și vocabularul prin care Vaticanul va gândi eclesiasticul. Și din Ioan Cassian am publicat multe manuscrise aflate în cele mai vestite biblioteci ale Europei, chiar și un vestit palimpsest din sec. VI.

Pentru Dionysius Exiguus și Ioan Cassian arhiepiscopia noastră a reușit să publice **toate** cele mai vechi manuscrise care s-au păstrat până în zilele noastre. Toată Europa știe și recunoaște importanța juridică a colecției dionysiene de canoane. Nu uităm semnificația trecerii arhiepiscopului Iachint de Vicina în tronul de mitropolit al Țării Românești, la Curtea de Argeș, în anul 1359. E un simbol strălucit faptul că din anul 303, cu Evangelicus, traversăm împreună cu Bretanio, Gerontius (Terennius), Theotimus I, Timotheus, Ioannes, Theotimus II, Petrus, Paternus, Valentinianus, Aniketos, Vasile și alți episcopi, arhiepiscopi, mitropoliți anonimi, peste 1000 de ani de suflet întreg străromân și român până când Iachint de Vicina ajunge primul Mitropolit al Țării Românești. Memorabil este și faptul că Tomisul și Scythia Minor (cu Histria, Vicina, Callatis...) au papirusuri și manuscrise (în rescripturi) începând din sec. VII î.e.n. până la întemeierea Țărilor Române, adică primii 2000 de ani - cei mai grei în istorie. Episcopiile, arhiepiscopiile și mitropoliile Scythiei Minor și ale Tomisului au asigurat o viață eclesiastică

bimilenară neîntreruptă. Arborele istoriei și al vieții, arbore existențial istoric, economic, militar și spiritual a fost nemuritor.

Putem spune, cu mândrie, că istoria bogată a Tomisului ne face contemporani cu întemeierea Romei.

Memoriul nostru se întemeiază pe manuscrise și documente pentru toți episcopii, arhiepiscopii și mitropoliții care au slujit după anul 303. Publicăm și manuscrisele conciliilor universale începând cu anul 325, primul Sinod de la Nicaea. Sunt documente scrise începând cu anul 451, apoi acte ale consiliilor scrise în anii 500, 600 ...

Din Dionysius Exiguus și Ioan Cassian publicăm câteva zeci de manuscrise. Aproape toate manuscrisele din Vatican privitoare la călugării sciți. Prin strălucitele lor minți geniale străromânii noștri au fost în legătură cu Vasile cel Mare și Ioan Hrisostomul, cu împărații Constantin cel Mare, Anastasius, cu papii Hormisdas, Vigilius, Leon.

Am putea spune că suntem de când există lumea.

De curând am trimis o **Scrisoare deschisă** către **IPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului**.

Aici scriam, între altele:

Înaltpreasfinția Voastră, când am conceput proiectul *Monumenta Romaniae Historica* în 1000 de volume, dumneavoastră sperați că vom găsi în cele mai mari arhive ale lumii manuscrise, documente și înscrisuri fenomenale care vor învia istoria României pentru mileniul dintre 275 și 1359. Adică după coborârea Imperiului Roman în sudul Dunării până la înființarea Mitropoliei Țării Românești. Vechea Sciție Mică, Dobrogea noastră, avea norocul unui destin imperial și a unui arbore genealogic neîntrerupt în inima ortodoxiei.

Evangelicus era pontifex tomitan pe la anii 298-304.

Marcus era mitropolit al Tomisului chiar când la Niceea avea loc celebrul Sinod când, simbolic, se naște Europa.

Bretanion era episcop la anii 368-369, îl urma episcopul Gerontius, episcop al Sciției (la 381).

Episcop al Sciției era și Theotimus I (392 - secolul V), au urmat, după episcopi anonimi, Timotheus, episcop al Provinciiei Sciția (431).

La anii 445-448, Ioan Tomitanul era și el episcop al Sciției, urmat de episcopul tomitan Alexander (448-452).

În anii 458, episcop *mitropolit* al Tomisului era Theotimus II.

A urmat episcopul Petrus (anul 496).

Paternus este ierarh tomitan între anii 498-518, cu titlul de *mitropolit al Provinciiei Sciția*.

Va fi urmat de episcopul Valentinianus (550, 553), o mulțime de arhiepiscopi autocefali în secolele VII-IX.

Iar din secolul IX avem un Tome Metropolis anonim.

Pentru secolele X-XI, Anicetus este mitropolit al Tomisului, iar în secolul XI Vasile este și el mitropolit al Tomisului.

Mitropolia Tomisului se va muta la Vicina, pe malul drept al Dunării (în actualul județ Constanța).

În anul 1359, Iachint, mitropolitul Vicinei, va fi chemat de domnitorul Țării Românești să întemeieze Mitropolia de la Curtea de Argeș. Și a întemeiat-o.

Înaltpreasfinția Voastră, până de curând savanții nu știau că ierarhul Tomisului care a participat la vestitul Sinod de la Niceea se numește Marcus și avea rangul de *Mitropolit al Tomisului*.

Domnia Voastră știți acest lucru fundamental pentru istoria Bisericii Ortodoxe Române și doreați mult să găsim documentele Sinodului de la Niceea în care sperați că se află o informație capitală: anume că Marcus este *Mitropolit al Tomisului*.

Acum o vreme, Cancelaria Bisericii Ortodoxe Române necunoscând, firește, manuscrisele Sinodului de la Niceea, manuscrise în care se află lista celor 318 mitropoliți participanți, a respins cererea Arhiepiscopiei Tomisului, cerere prin care Arhiepiscopia dorea **reactivarea Mitropoliei Tomisului**.

Îngăduiți-mi, Înaltpreasfinția Voastră, să vă rog prin această scrisoare deschisă să cereți Sfântului Sinod și Preafericitului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române reactivarea Mitropoliei Tomisului în conformitate cu actele vechi de 1700 de ani ale Sinodului de la Niceea, acte în care Marcus apare cu titlul de Mitropolit al Tomisului.

Îngăduiți-mi, Înaltpreasfinția Voastră, să expun patru argumente pentru care istoria străveche a Bisericii Ortodoxe Române ne obligă să fim vii și responsabili, smeriți credincioși ortodocși care trebuie să dea seamă cum se cuvine în fața lui Dumnezeu.

1. Sunt vădite argumentele istoriei necunoscute a Tomisului. V-ați adresat forului cel mai înalt al Bisericii și vi s-a răspuns că nu sunt argumente. Acum argumentele sunt prisositoare.

Dacă iubiți Biserica și Țara, vă rog să reveniți în Sfântul Sinod cu cererea de reactivare urgentă a Mitropoliei Tomisului.

2. Toate Bisericile vechi și-au repus în drepturi pozițiile inițiale, pe care le-au pierdut din cauza vitregiilor istorice. La noi ce piedică mai este să redevenim ce am fost? De ce să ne fie teamă să devenim ceea ce suntem?

3. Demnitatea evidentă a Bisericii și a Țării, prin re poziționarea Tomisului ca Mitropolie. Mitropolia Tomisului există, trebuie doar reactivată titulatura de Mitropolie.

4. În 1975, din motive naționale, statul de atunci, fără dimensiune creștină, a promovat Episcopia Tomisului la rang de Arhiepiscopie. Statul de acum este insensibil la Adevăr și demnitate?

Înaltpreasfinția Voastră, așa cum bine știți, numele lui Marcus ca Mitropolit al Tomisului apare în peste 100 de manuscrise din cele mai mari biblioteci și arhive al lumii, în Actele celebrului Sinod de la Niceea din anul 325.

Numele Mitropolitului Marcus apare în multe dintre manuscrise, sub numele țării care încă se numea *Dacia*. Sau sub numele Dobrogei care se numea *Scythia Minor*.

Sunt manuscrise celebre din Biblioteca Vaticanului, din Biblioteca Vittorio Emanuele, din Biblioteca Valiceliana, fragmentul veronensian din secolul VIII, străvechiul manuscris parizian din secolul VI, alte vechi manuscrise pariziene din secolele VIII, IX și X, manuscrisul bodleian din secolul VI, manuscrisele din München (secolul IX), manuscrisele

executate în Sankt Gallen (secolul IX), din Viena (secolul IX), manuscrisul din Köln (secolul VIII), colecția hispanică (anul 1000).

Sunt manuscrise peste tot în lume în latină, în greacă, în coptă, în syriacă, în arabă, în armeană și nu numai.

Am găsit aceste manuscrise, în toate aceste limbi pe care ni le indică savanții occidentali.

Sunt aproximativ 100 de manuscrise publicate (în *Monumenta Romaniae Historica*) pentru a consfinți titulatura de mitropolit al Tomisului pentru ierarhul Marcus, mitropolitul care a reprezentat credincioșii din țara noastră la Niceea în anul 325.

Iată câteva manuscrise cu filele în care apare numele Mitropolitului Marcus.

32
gorgonios apollonados
georgios rufiados
cuthios adrianopolitanus
tephanis cor-episcopus
rufios caesariensis
eulalios cor-episcopus

EUROPIS

pedercor eraclius

DA CIAS

Protogenes sardacensis

marcus metropolitani

pistos marciopolitanus

cyclianos metropolitani

alexandros thesalonicensis

dacus macedoniae

pistus athenensis

marcus boias

stratechos efestios

claudianus tatechias

buchon sribon

domnus metropolitani

nicheius duxias

theophilus cuthias

camdos bosforon

et cor
nuntur laeio
fuerunt. Quae
dici oribu

Stratedius. Lemina
 Alpadorus. corcyra
PROVINCE ISAVRIAE III
 Eusebius. anthiocenus
 Emmonius. afroditus
 Letodius. ex bixton
 Eusebius. miantum
PROVINCE ISAVRIAE VIII
 Stephanus. barathon
 Atheneor. curpiru
 Gdenus. claudianopolitan
 Azapius. seleucia
 Siluanus. metropolitanus
 Faustus. panemostichus
 Antoninus. anthiocenus
 Nestor. sicadron
 Esaius. chorepr
 Cyrillus. smannandron
 Theodorus. usazadon
 Theodorus. chorepr
 Anatholius. chorepr
 Paulus. larinensis
 Quintus. chor episcopus
 Tiberius. sistrion
 Aquilos. cor episcopus
 Eusebius. parichiae isaurie
EX PRV
 Cyrillus. paphu
 Selanus. selanon
BYTINIA XI
 Eusebius. nichomediar
 Theogenius. nichear
 Maris. calcedonenrer
 Cyrillus. chiu
 Esaius. prurer

Orgonius. apolloniador
 Corzius. rusiador
 Euebius. adriapolitang
 Theofanis. chorepr
 Rufius. caesariensis
 Eulalius. chorepiscopus
EVROPIS
 Pedereor. eradiar
DACIAS
 Protogenes. sardicensis
 Marcus metropolitanus
 Pistor. marciopolitanus
 Cridianus. metropolitanus
 Alexander. thessalonicensis
 Decus. macedoniae
 Pistor. athenensis
 Martius. boiar
 Stratedius. esentiar
 Claudianus. tetthiar
 Buosion. strubon
 Dominus. metropolitanus
 Nichobius. duxiar
 Theophilus. guttiar
 Camdos. borsforon

**IN EPREGVI
 ANCRANION
 CILII**

§ TAE REGVLAE PRIORES QUI
 demerunt nicensis sedisconi
 caene prius scriptae sunt
 pp̄ auctoritatem eiusdem
 magni concilii congreza

SCIREMIGII

Bibliothèque Carnegie de Reims. Ms. 671

Anul 801

Crmillur chiu
 effricior pruser
 gorgonior apolloniador.
 georgior Rufiador.
 eudhior Adriano politanor.
 Iephanir cor epr
 Rufior caefarienfir
 eulalior cor epr

EVROPIS.

pedoreor epxchar

OACIAS

protozobier Sardientir.

maxeur m&ys politanur

piftor maxianopolitaur

Circlianor m&ro politanur

Alexandror Therralonientir.

Dacur macedoniae

piftur Athenentir.

maxeur Boiar

Stradadior Efeftiar

Claudianur Thetihar.

Budion Stribon

Domnur m&ro politanur

Nicheur duxiar

Theophilur Guthiar

Can dor Bor foron.

INCEP REGV

LAE ANCYRA

NICONELH

ISTAE REGULAE PRIORES
 quidem sunt niceis.
 sed ideo niceae prius
 scriptae sunt. propter
 auctoritatem eiusdem
 magni scilicet concilii con-
 gregati apud niceam.
 de presbiteris qui in
 molauerunt tempore
 persecutionis

I Praesbiteros immolan-
 ter & iterum luctamen
 ademerunt. si hoc non per
 inlusionem aliquam sed
 ex veritate fecerunt.
 nec ante parenter & affec-
 tanter adque suadenter
 esumentur quidem tor-
 menta aptas. sed his in su-
 tantu & habitu sabiei.
 hoc placuit honorem

72.

Arthemidorus	Thachiro	Seraechus	Cybiracon
Soron	Hadelfus	Apadoros	Amarta
Thomasion	Arcos	PROVINCIAE SARDIENSIUM.	
Polion	Inpolitas	Eurebius	Barachon
Agorius	Anquias	Eomomus	Curpistu
Lorentianus	Scandum	Sodius	Cladimopoli
Martus	Laudiconis	Eomomus	Seleucia
PROVINCIAE PUGLIAE	PROVINCIAE PUGLIAE	PROVINCIAE AEMILIAE XIII.	
Quenehor	Sandus	Geophanos	Asiopolitans
Laccus	Synodo	Acheneor	Panemostichus
Procopius	Donon	Ederus	Amacenus
Pistacor	Donleu	Agapior	Sydelron
Athenodorus	Apamenus	Silvanus	Corepiscopus
Paulus	Eucarpus	Faustus	Smamandron
Eugenus	Hieropolitans	Anconius	Uzagdon
Laccus	Icomu	Nestor	Corepiscopus
PROVINCIAE PENSIDAGUMI	PROVINCIAE PENSIDAGUMI	PROVINCIAE PENSIDAGUMI	
Eulalius	Achranopolitans	Yrillus	Corepiscopus
Telemachus	Seleucis	Theodoros	Corepiscopus
Euchicus	Smemon	Theodoros	Sylstron
Grator	Apamenus	Anachosius	Corepiscopus
Maricion	Amblader	Paulus	Parischristianae
Patricius	Corepiscopus	Quincus	Paphu
Polycarpus	Panon	Tyberius	Selanon
Lucmedior	Barros	Aquilus	Nichomedias
Eraclius	Pacharon	Eurebius	Nichas
PROVINCIAE LAGYR	PROVINCIAE LAGYR	PROVINCIAE LAGYR	
Eudemor	Perzic	Cyrellus	Alacidonensis
PROVINCIAE PAPHLAGUM	PROVINCIAE PAPHLAGUM	PROVINCIAE PAPHLAGUM	
Callidicus	Terminus	Eurebius	Prusis
Euresius	Sarbon	Theogenus	Gorgonius
Teuxius	Apendo	Mars	Georgius
Domnus	Seleucis	Cyrellus	Eusthor
Quintianus	Maximiano	Esicor	Theuanis
Patricius	Politanus	Cho	Rufius
Afronius	Agadon	Lemmu	Eulabior
PROVINCIAE MESOREM	PROVINCIAE MESOREM	PROVINCIAE MESOREM	
Eufisimus	Rodu	Amaclemis	Pederes
Sarleon	Alufian	Afronius	Diacas

Procozenes	Caeraniensis
Martus	Corepiscopus
Pistor	Eraclius
Silvanus	Sardicenis
Alexandros	Asiopolitans
Dacus	Asiopolitans
Pistius	Asiopolitans
Marsus	Theraplonensis
Seraechus	Machedoniae
Claudianus	Athenensis
Budion	Boias
Domnus	Efestus
Nichetus	Tiscalus
Theophilus	Serbon
Candor	Asiopolitans
Apollonador	Diclar
Ruprador	Cathus
Achranopolitans	Borforon
Corepiscopus	

INCEPIT VII^{MA} LANIAN^{MA}
CY^{MA} INCLINAM^{MA} III^{MA}

- I De praetibetis qui immolauerunt tempore persecutionis.
- II De laconis qui immolauerunt.
- III De his qui se fuga comprehensit et quem paganus aliquis paulem.
- iiii De his qui uocati sunt gentiliu perierunt.
- v De his qui loca idolorum manducauerunt.
- vi De his qui frequenter idola immolauerunt.
- vii De his qui calat sacrificandi causa adulauerunt.
- viii De laconis qui tempore ordinationis denupur adhibuerunt.
- ix De his qui puellas scabular corrupserunt.
- x De his qui cum ortu exhecaum idola immolauerunt.
- xi Quod non oportet corpore ordinare clerum nisi magis et illis.
- xii De his qui eorum carnium uideri constituta diffugiunt. (cur episcopi)
- xiii De rebus ecclesiasticis eodem tempore distractis quibus ecclesiae uidiunt.

Wolfenbüttel, Herzog August Bibliothek, Weiss. 3 (4087)

Seclul IX

Eurebiur	Antiochenur	Selanor	relanon
Emmonur	Appodior	brithunia xi	
Ecodior	Cybiraton	Eurebiur	nicomediar
Eurebiur	miriam	Theogenur	nicheur
provinciae saurad. xiiii		Mapur	Calcedonenur
Stephanor	banacthon	Cypillar	Chiu
Athenor	Cuppirtu	Epyciur	ppuror
Ederur	claudi nopol	Zorzonor	apollomadur
Azpiur	releucia	Zorziur	nuriador
Siluanur	metropolitianur	Euechior	adriano politianur
Paulur	panemoraaiur	Thephanur	conepur
Antonur	Antiochenur	purur	Caesarienur
Nestor	ryeopon	Sulaliur	conepur
Epyciur	conepur	europis	
Cypillar	ymannandpon	pedepur	epaclur
Theodopur	uregaden	clacia	
Theodopur	conepur	Protogenur	rupidienur
Anatholur	conepur	Mapur	metropolitianur
Paulur	lapinenur	Alexandpur	therpilonienur
Quintur	conepur	Dacur	macedonie
Tiberur	plyrpon	Purur	aeche nenur
Aquilur	conepur	Mapur	balur
Eurebiur	parruchelpurur	Epurediur	epurur
cypru		Glaudianur	teotaliar
Cypillar	paphu	Budion	ryrpon

Julius Maximilians Universität Würzburg, M. p. th. f. 72

Fulda, anul 851

T heodorar us uſa gdon.
 C yrilus ſimanachon.
 T heodoruſ cor-epi.
 A natholuſ cor-epi.
 P auluſ larienſiſ.
 Q uincuſ chor-epi.
 T iberiuſ liſtron.
 A quiluſ chor-epi.
 E uſebiuſ pſ-rucehiſ-ſaurye.
 C YPRI
 C yriluſ papho.
 S elanuſ ſelanon.
 BITHINIE XI
 E uſebiuſ nichomedeuſ.
 T heogeniuſ nichear.
 M aruſ calcedonenſiſ.
 C yriluſ chiu.
 E uſtauſ pruſſi.
 G orgoniuſ apollonudeſ.
 G eorgiuſ niſiacleſ.
 E uechiuſ adriano pote.
 T heophanuſ chor-epi.
 R uſinuſ ceſarienſiſ.
 I ulaluſ chor-epi.
 CUKOPIS
 P eredeuſ eracliuſ.
 DA CIAS
 T rano geneſ ſardicenſiſ.

M arcuſ metropote.
 P iſtuſ mariano politeuſ.
 C yclanuſ metropoliteuſ.
 A lexandruſ theſſalonienſiſ.
 D acuſ macedoniſ.
 P iſtuſ athenenſiſ.
 M arcuſ houiſ.
 S tradediuſ eſeſtuſ.
 C laudiuſ theſſaluſ.
 B uclion ſtribon.
 D omnuſ metropoliteuſ.
 N icheuſ elyruſ.
 T heophiluſ garchuſ.
 C an elor boſ foron.
 ENFLICLIUNT CAPITULA.
 INCIPUNT RECULI ANGRANI CILII.
 I ſte regule prioreſ quidem ſunt nice
 niſ. ſed ideo niceuſ priuſ ſcripte ſunt
 ppter iuctoritate euſdem magni ſciqu
 celi egregati apud nice. An.
 P trol. immolanteſ ceteruſ luctam ad
 euteſ. ſi hoc non p mluſione aliqua ſede
 ueritate fecer. nec ante puzitref caſſite

München, BSB Clm 3860

Secolul X

Paulus	Larnensis	pistor	marcianopolitani
Quintus	Coreps	Cyclianus	metropolitani
Tyberius	Slystron	Alexandros	Thessalonicus
Aquilus	Coreps	Dacus	Macedoniae
Eusebius	parthicae sauae	pistor	athenensis
Cypru:		Marcur	Boias
Cyrillus	paphu	Stradedios	Efestias
Selanus	Selanon	Claudian	Thesalicas
Bithinia xi:		Budion	Stribon
Eusebius	Nichomedias	Domn	metropolitani
Theogenus	Nicheas	Nicheus	Duxias
Maris	Calchedonensis	Theophilus	Cuthias
Cyrillus	Chu	Camdos	Bosforon
Escycios	pruses	EXPLICIUNT CANO	
Gorgonios	apolloniados	NES NICENI	
Georgios	Rusiados	CONCILI;	
Eudchios	adriano polit		
Thephanis	Coreps	INCIPIUNT	
Rufios	Caesariensis	REGLAE ANCI	
Eulalios	Coreps	RANI CONCILII	
EUROPIS		SEDERUNT EPI	
Pedareos	Eraclias	XL III.	
DACIAS			
Protogenes	Sardicensis		
Marcur	metropolitani	CAN. III.	

Eusebius patriarchis caesariensis. **CYPRUS**
 Cyrillus paphis.
 Iulianus selanensis.
BYZANTIA XI.
 Eusebius nichomediensis.
 Theognostus nichensis.
 Marcellus calcidonensis.
 Cyrillus chio.
 Eusebius priensis.
 Gorgonius apolloniensis.
 Gorgonius rufiadensis.
 Eusebius adrianopolitanus.
 Theophrastus corinthensis.
 Rufinus caesariensis.
 Eusebius corinthensis. **EUKOPIS.**
 Polycarpus crudiensis. **DACIAS.**
 Protogenus tartaricensis.
 Marcellus metropolitaniensis.
 Priscus metropolitaniensis.
 Cyprianus metropolitaniensis.
 Alexander thesalonicensis.
 Dacius macedonicus.
 Priscus athenensis.
 Marcellus boiensis.
 Strudadius effensis.
 Claudianus caelensis.
 Budion sirtionensis.
 Domnus metropolitaniensis.
 Rubianus ducensis.
 Theophilus zuchensis.

cum dos. bar. fran.
IN CIPRE GVLAE ANCYRANI CONCILII.
Itae regule priores quidem sunt niconi.
 sed ideo niconis prius scriptae sunt. propter
 auctoritate eiusdem magni scilicet concilii
 congregati apud nicenam.
DE PRIBUS QUI IN NICOLAUAERUNT TEMPORE PERSECUTIONIS.
I Priores immolantes & iterum iudicatos ad
 eam. si bene in persequutionem aliquam
 fidelitate fecerunt. ne antiquantur &
 affiantur. atque suadentur. ut si in
 quidem tormentis apertis. sed huiusmodi
 & habitu subici. hoc placuit honorum qui
 dem retinere proprie sedis. officio vero
 alioque populi. aut omnino sacerdotibus
 fung. officium. non liceat.
DE COEACONIS QUI IN NICOLAUAERUNT
II **D**icimus sunt qui immolauerunt hono
 rem quidem habent. cessant uero ab omni
 sacro ministerio. siue apertis siue occultis
 officio. de ut persequendo. quod si quidem
 episcopi constiterunt laboris eorum & humi
 litatis. si in ministerio. & uoluerint ut
 aliquid amplius tribuere ut ad imos possit
 ipsorum potest. De his qui ex fuga
 comprehensis sunt et per uiciorum plac
 narius aliquid per uiciorum plac
III Qui fugerunt contra bonis sunt ut ad omnia

Athenodorus	domileu	Ede sius	claudinopol
Paulus	apamenus	Agapius	seleucia
Eugenius	heucharpius	Silvanus	metropolitani
Flaccus	hieropolitani	Jaustus	patre motheus
PROVIN	pygidias viii]	Antonius	artio cenus
Calaxus	Jaonia	Nestor	siedron
Telemachus	adriopolitani	Esicius	coreps
Eunicius	seleucias	Cyrillus	simonandron
Granius	smenon	Theodorus	usigadon
Tarsicius	apamenus	Theodorus	coreps
Patricius	amblades	Antholus	coreps
Polycarpus	metropolitani	Paulus	laminensis
Acumediis	panon	Quintus	coreps
Cracius	bareos	Tiberius	isistron
PROVINTIAE	lyctas	Aquilus	coreps
Eudemus	partharon	Eusebius	parto pethi e isauria
PROVINTIAE	prophilia vij]	Cyprus	
Callidicus	pergis	Cyrillus	paphu
Euresius	termisus	Helanus	selanon
Teaxius	siarbo	Bythia xl]	
Domnus	aspendu	Eusebius	picomedias
Quintianus	seleucias	Theogenus	siches
Patricius	maximianopolis	Andris	calcedonensis
Afradius	maeidon	Cyrillus	chiu
PROVINTIAE	neson iii]	Eusebius	prusis
Eusebius	radu	Gorgonius	apollonias
Mellifron	cho	Georgius	rusidas
Stratadius	lemna	Eusebius	adriopolitani
Alpodorus	coreyas	Thephanus	coreps
PROVINTIAE	isauria iii]	Rufius	caesariensis
Eusebius	artio cenus	Calaxus	coreps
Ammonius	afradius		Europa
Heladius	cibiraton	Pederos	tractas
Eusebius	midium		Dacia
PROVINTIAE	isauria xvii]	Protones	sardicenis
Stephanus	barxton	Marcus	metropolitani
Atheneus	curpisu	Pistos	marcanopolis

Sunt manuscrisele străvechi în care Sfântul nostru Dionysius Exiguus îi scrisese cu mâna proprie numele Mitropolitului Marcus.

În rescripturile Canoanelor Sfântului Sinod de la Niceea, unde Dionysius Exiguus a oferit și lista mitropoliților participanți, s-au uitat papii Vaticanului sute de ani. Împărații Merovingieni și Carol Magnul și-au ghidat mintea după Canoanele traduse din greacă în latină de Dionysius Exiguus, manuscrise unde apare numele Mitropolitului Marcus al Tomisului, între participanții Sinodului de la Niceea.

Toate bibliotecile imperiale ale Europei au rescripturi valoroase.

În anul 2025 va fi o mare sărbătoare a creștinătății: se împlinesc 1700 de ani de la Sinodul de la Niceea din anul 325.

Înaltpreasfinția Voastră, în timpul vieților noastre de creștini ortodocși o sărbătoare mai mare nu poate să existe.

Aveți datoria și obligația să îndreptați toată lumina asupra acestei sărbători și să treziți Sfântul Sinod întru reactivarea Mitropoliei Tomisului, mitropolie condusă acum 1700 de ani de Mitropolitul Marcus.

Papii de la Vatican, împărații cei mari ai Europei, cărturarii cei mai străluciți știau ce înseamnă Canoanele Sinodului de la Niceea, știau pe de rost numele mitropoliților care au participat la prima mare sărbătoare religioasă a Europei.

Înaltpreasfinția Voastră, ca urmaș milenar al Mitropolitului Marcus, aveți datoria sacră de a-i binecuvânta numele, de a-i urma opera, de a impune cu orice preț reactivarea Mitropoliei Tomisului, mitropolie în care Domnul nu v-a așezat întâmplător.

Înalt Preasfinția Sa Teodosie, Arhiepiscop al Tomisului, Domnia Voastră a avut știința și inspirația să îi scrie clar și inspirat Patriarhului Daniel că poporul român și România nu mai pot aștepta la nesfârșit reactivarea Mitropoliei Tomisului, o mitropolie care exista încă din vremea vestitului Sinodului de la Niceea, din anul 325, mitropolie care era condusă de Mitropolitul Marcus al Tomisului.

Să publicăm integral scrisoarea, din grijă de a nu altera noi cu nici un sunet, o epistolă clară și grăitoare:

PATRIARHIA ROMANA

Arhiepiscopia Tomisului

900732 CONSTANTA, Str.Arhiepiscopiei,Nr.23, Jud.Constanta
Tel: 0241/618.667 , 614.257 Fax : 0241/611.732;611.201

Cabinet Arhiepiscop

Nr. 3209 / 9.10.2023

**Preafericirii Sale,
Preafericitului Dr. DANIEL,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române**

Preafericirea Voastră,

Cu smerită dragoste în Domnul Hristos, Cel ce va da *„viață veșnică celor ce, prin stăruință în faptă bună, caută mărire, cinste și nestrăicaciune”* (Romani 2, 6-8) – Vă remitem acest memoriu, plin de speranță, în completarea memoriilor pe care Arhiepiscopia Tomisului le-a înaintat constant Patriarhiei Române pe parcursul a mai mult de două decenii.

Ne exprimăm nădejdea că Preafericirea Voastră veți avea bunăvoința, inspirată de Dătătorul a tot binele, spre a lua în considerare solicitarea plină de dreptate a străvechii noastre Biserici tomitane de a i se restabili demnitatea de mitropolie, confirmată la Sinodul I Ecumenic (325).

Potrivit canoanelor Bisericii Universale, începând chiar cu acelea ale Sfântului Sinod I Ecumenic de la Niceea, principiul menținerii (păstrării) veșnice a demnității și a privilegiilor unei mitropolii (indiferent dacă o altă eparhie capătă, de-a lungul

timpului, o mai mare importanță) devine unul fundamental pentru organizarea bisericească și pentru păstrarea rânduiei în Ortodoxie (I Ec. 6-7)¹.

Toate Sinoadele Ecumenice și locale au menținut cu venerație aceste prevederi ca fiind sfinte și bune pentru întreaga Biserică. De aceea, Bisericile Ortodoxe surori, indiferent de specificul lor etnic și cultural, au întreprins demersuri pentru restabilirea/reactivarea scaunelor mitropolitane cu descendență străveche, considerându-le argumente autentice ale propriei origini și demnități spirituale.

În planul organizării și funcționării Bisericii Ortodoxe Române, pe care cu vrednicie o păstoriți, acest temei de căpătâi, incontestabil prin prisma autorității care l-a statuat, este mult prețuit, el aducând claritate administrativă prin *restitutio in integrum* a demnității și drepturilor vechilor scaune mitropolitane ale Bisericii Ortodoxe Române și garanția însăși a stabilității și a independenței sale canonice.

În ceea ce privește aspirația Arhiepiscopiei Tomisului de a pune în valoare, sub aspect bisericesc și academic, propria contribuție la istoria Bisericii Universale și, implicit la cea a Bisericii Ortodoxe Române, aceasta s-a concretizat prin impresionanta colecție de manuscrise ale primului mileniu, adunată cu multă trudă în peste o mie de volume, în aceste decenii în care Patriarhia Română a expus constant ideea că nu există dovezi pertinente pentru reactivarea mitropoliei Tomisului. Acum, această colecție stă la dispoziția Sfântului Sinod și a Preafericirii Voastre, pentru a se elimina orice îndoială și orice împietrire (Marcu 16, 14) din inima celui sau celor care încă își mai imaginează că acest demers ar avea la bază ambiția sau răzvrătirea unui om.

În calitate de fii responsabili ai Bisericii lui Hristos suntem deplin conștienți că orgoliile, răzvrătirile, ambițiile personale și toate patimile asociate cu acestea sunt efemere și vor pieri odată cu omul care le-a impropriat: „*Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului; așa va înflori. Că vânt a trecut peste el și nu va mai fi și nu se va mai cunoaște încă locul său*” (Ps. 102, 5-6).

Dar cuvântul Domnului – exprimat prin dogmele și canoanele Bisericii – rămâne în veac (Isaia 40, 8) și mântuire Lui din neam în neam (Isaia 51, 8).

În lumina acestor documente², inaccesibile până acum Patriarhiei Române, se probează privilegiul istoric și canonic al Bisericii din Scythia Minor/ Dobrogea, cu

¹ I.N. Floca, *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*, Sibiu, 1992, pp. 53-54.

² Colecția *Monumenta Romaniae Historica*.

sediul la Tomis/Constanța de a fi recunoscută ca mitropolie participantă la Sinodul I Ecumenic de la Niceea³.

Importanța mitropoliei Tomisului pentru Biserica Ortodoxă Română constă nu numai în vechimea ei neîntreruptă până în secolul al XIV-lea (mai multe secole adunate decât ale tuturor mitropoliilor românești), nici numai în predispoziția ei de a mijloci permanent între culturile fondatoare ale Europei creștine (așa cum rezultă din pozițiile teologice scrise ale Sfinților Ioan Casian, Dionisie Exiguul ori ale erudiților Ioan Maxențiu și Leonțiu de Bizanț), ci din însuși faptul că, prin Sfântul Marcu, mitropolitul Tomisului (care, din păcate, nu are încă o zi de pomenire individuală în calendarul Bisericii Ortodoxe Române) s-a alăturat vocii comune a celor 318 Sfinți Părinți de la Niceea, mărturisind deoființimea Treimii.

Doctrina „pluralității deoființă”, cum o denumea un mare gânditor român⁴, nu a fost înțeleasă doar ca o construcție abstractă de către Sfinții Părinți, ci a avut implicații practice imediate în planul organizării bisericești. Potrivit rânduielii Sinodului I Ecumenic, episcopul din cetatea de scaun a unei regiuni administrativ-teritoriale mai mari (*provincia/ eparchia*) a Imperiului Roman (metropolă = capitală sau „cetate mamă”, din asocierea cuvintelor eline *mitir* + *polis*) a devenit **mitropolit**, având sub ascultare și fiind totodată în comuniune deplină cu toți frații săi episcopi din cetățile dependente administrativ de capitala provinciei/eparhiei respective⁵.

Nu este puțin lucru - chiar și pentru noi, românii, obișnuiți să acordăm maximă atenție tuturor celor din afară dar să tratăm cu superficialitate propria moștenire, „să nu ne căutăm sfinții”, așa cum constata, cu amărăciune, Sfântul Mitropolit Dosoftei al Moldovei în a sa lucrare „*Viața și petrecerea sfinților*” (1682-1686) – ca, tocmai la izvorul Europei creștine (Niceea, 325), **unde s-au pus bazele canonice ale formei de organizare bisericești a mitropoliei**⁶, să se afle un

³ I. Holubeanu, „Dependența canonică a Tomisului în secolul al IV-lea”, în: Emilian Popescu; pr. Viorel Ioniță (ed.), *Cruce și misiune. Sfinții Împărați Constantin și Elena - promotori ai libertății religioase și apărători ai Bisericii*, vol. II, Ed. Basilica, București, 2013, p. 617.

⁴ Constantin Noica, *Jurnal de idei*, Ed. Humanitas, București, 1990, p.337.

⁵ H. Leclercq, „Épiscopat”, în: *Dictionnaire d'archéologie chrétienne et de liturgie (DACL)*, V/1 (Encaustique-Feux), Paris, 1922, col. 234; O. Pasquato, „Provinces ecclésiastiques”, în: Angelo Di Berardino (ed.) *Dictionnaire encyclopédique du christianisme ancien (DECA)*, II (J-Z), Cerf, 1990, pp. 1822-1823.

⁶ I.N. Floca, *Drept canonic ortodox, legislație și administrație bisericească*, vol. I, București, 1990, p. 175; M. Ciucur, „Principiul adaptării unităților teritoriale bisericești la împărțirea administrativ-politică de stat în secolele I-VI”, în: *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, LIII (1977), 7-9, p. 562; F. Dvornik, *The Idea of Apostolicity in Byzantium and the Legend of the Apostle Andrew*, Cambridge, Massachusetts, 1958, pp. 6-8.

Sfânt ierarh de pe aceste meleaguri, *Marcus Tomensis*, care apare ca semnatar în documentele sinodale cu titulatura bisericească de *metropolitanus*⁷.

Izvoarele documentare pe care ne întemeiem argumentația sunt, printre multe altele:

1. *Codexul 212*, aflat în Erzbischöfliche Diözesan - und Dombibliothek din Köln, este un manuscris Dionysius Exiguus (470-544), datat a fi de la mijlocul secolului VI⁸. În lista ierarhilor din dioceza *Dacia* se află numele lui *Marcus metropolitanus*.

2. *Manuscrisul 671*, aflat în Bibliothèque Carnegie de Reims⁹, este un rescript din anul 801 și cuprinde o *Collectio Canonum* precum și lista participanților la Sinodul I Ecumenic, *Marcus metropolitanus* fiind și el menționat, tot în dioceza *Dacia*.

3. *Manuscrisul Vat. Lat. 7222* se află în Biblioteca Vaticanului¹⁰. Este un rescript, datat 800-850. Marcus este menționat în mod identic precum în manuscrisele de mai sus.

4. *Laud. Misc. 421* (S. C. 893), anul 875 (Oxford, Bodleyan Library)¹¹. Conține *Collectio canonum Dionysio-Hadriana* cu menționarea în lista Părinților niceeni a lui *Marcus metropolitanus*.

5. *M. p. th. f.72*, Fulda, anul 851 (Julius Maximilians Universität Würzburg)¹². Este vorba tot de *Collectio canonum Dionysio-Hadriana* în care se află, în traducere, Canoanele Sinodului de la Niceea din anul 325, urmate de lista sfinților ierarhi semnatori, din rândul cărora face parte mitropolitul Marcu al Tomisului.

Istoria Bisericii de la Tomis nu se rezumă doar la fenomenul participării în tabăra omousiană a Sfântului mitropolit Marcu, ci se continuă de-a lungul secolelor prin mitropoliții care și-au desfășurat cu sfințenie misiunea în acest teritoriu cuprins între Dunăre și Mare, dintre care amintim pe: Bretanion, Gherontie/Terentius, Teotim I, Timotei, Teotim II, Ioan, Alexandru, Paternus, Ioan Maxențiu, Valentinian.

⁷ În *Codex Parisinus 3838* Marcus al Tomisului apare cu numele Marcostomes. A se vedea: E. Honigmann, „La liste originale des Pères de Nicée”, în: *Byzantion*, 14 (1939), 1, pp. 39-40; C. Auner, „Dobrogea”, în: *DACL IV/1*, col. 1241, n. 1; J. Zeiller, „Sur un point de géographie ecclésiastique ancienne: le prétendu évêché danubien de Coméa”, în: *Cinquantenaire de l'école pratique des Hautes Études. Mélanges de la Section des sciences historiques et philologiques*, Paris, 1921, pp. 102-104.

⁸ *Monumenta Romaniae Historica*, vol. 810.

⁹ *Monumenta Romaniae Historica*, vol. 817.

¹⁰ *Monumenta Romaniae Historica*, vol. 821.

¹¹ *Monumenta Romaniae Historica*, vol. 822.

¹² *Monumenta Romaniae Historica*, vol. 824.

Prin înființarea themei (provinciei) Paristrion de către împăratul bizantin Ioan Tzimisches, în anul 971, și prin mutarea capitalei acesteia de la Constantia (vechiul Tomis) la Dorostolon (Silistra), rolul politic și administrativ al cetății Tomis începe să scadă, însă, sub aspectul organizării bisericești, Patriarhia Ecumenică respectând cu fidelitate canoanele 4-7 ale Sinodului I Ecumenic, scaunul mitropolitan de la Tomis a continuat să existe și să beneficieze de demnitatea inițială, mai mulți ierarhi apărând cu titulatura de mitropoliți de Tomis până spre secolul al XII-lea¹³. Cele două sigilii aparținând mitropoliților de Tomis Anicet (sec. X-XI) și Vasile (sec. XI) arată că „*paralel cu mitropolia nou înființată la Dorostolon, capitala themei Paristrion, a continuat să existe mitropolia vechii capitale Tomis, ambele depinzând direct de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol*”¹⁴, ierarhii păstrând titulatura consacrată de „mitropolit de Tomis” iar nu de Constantia, cum avem dovada sigură că se numea, în veacul al X-lea, reședința Scythiei Mici¹⁵. Ulterior anului 1186, când frații Petru și Ioan Asan au înființat imperiul româno-bulgar, thema Paristrion a fost desființată, scaunul mitropolitan migrând în cetatea dobrogeană Vicina, situată pe insula Păcuiul lui Soare (localitatea Ostrov, județul Constanța), aflându-se în dependență canonică de Patriarhia Ecumenică (ea însăși aflată în exil la Niceea între anii 1204-1261).

Mitropoliții Vicinei au păstorit în Dobrogea ca și continuatori firești ai mitropoliților de Tomis, până la transferarea în 1359 a Sfântul Iachint la Curtea de Argeș, ca mitropolit al Țării Românești¹⁶.

Conștiința apartenenței provinciei Dobrogea de un scaun mitropolitan cu sediul la Constanța, reședința sa de drept, nu reprezintă capriciul unei minorități de clerici și intelectuali înfăcărați de un fals triumfalism local. Este o necesitate pe care, timp de douăzeci de ani, populația județelor Constanța (753331 locuitori) și Tulcea (245899 locuitori) aparținând întregului spectru de ocupații și categorii sociale a resimțit-o foarte puternic, prin comparație cu toate celelalte regiuni istorice ale țării care au centre mitropolitane pe teritoriul lor. Necesitatea nu este provocată de orgolii, cum greșit s-a înțeles și s-a proferat de-a lungul timpului, ci izvorăște din conștiința unei identități creștine vii, întru totul similare celei a poporului din regiunea Clujului,

¹³ P. Diaconu, „Despre organizarea ecleziastică a regiunii Dunării de Jos (ultima treime a secolului X - secolul XII)”, în *Studii Teologice*, XLII (1990), nr. 1, pp. 113- 120.

¹⁴ I. Barnea, „Noi date despre mitropolia Tomisului”, în *Pontica*, 24, 1991, p. 281.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Ibidem*.

spre exemplu, în cazul căreia Patriarhia Română a identificat în regim de urgență argumentele pentru ridicarea la rangul de mitropolie, în anul 2005.

Dobrogea este singura provincie istorică a țării care are o zi națională dedicată ei. Prin Legea 230/2015 s-a instituit ziua Dobrogei, serbată în fiecare an pe 14 noiembrie. Importanța națională a Constanței este recunoscută în toate ariile de interes ale statului român, de la poziția geo-strategică, ca factor de securitate euro-atlantică, până la turism, mai puțin în ceea ce privește răspunsul Patriarhiei Române la aspirația legitimă a populației care se declară în proporție de 83,04% ortodoxă de a fi în aceeași demnitate cu celelalte provincii și regiuni cărora li s-a facilitat accesul la o organizare bisericească de rang mitropolitan, cu atât mai mult cu cât pe teritoriul provinciei Dobrogea mitropolia nu ar fi un dar oferit prin clemența unei instanțe supraordinate ci restabilirea unui drept consacrat de un mileniu de istorie neîntreruptă.

Constanța este cel mai urbanizat județ din România, 539.902 de persoane locuind la oraș. Județul se situează pe locul al cincilea în țară ca populație și pe al șaptelea ca întindere teritorială. În era digitală, când informația circulă cu atâta repeziciune, cu ușurință alcătuind și dezintegrând comunități, această populație urbană și creștin-ortodoxă majoritară în județul Constanța, are la dispoziție toate mijloacele, libertățile și drepturile consfințite de lege pentru a-și exprima doleanțele.

Noile temeuri despre istoria poporului român și a Bisericii sale au suscitât interesul multora dintre membrii societății constănțene și românești, din țară și din străinătate, fapt care a provocat o adevărată avalanșă de apeluri către Arhiepiscopia Tomisului având drept scop reabilitarea *hic et nunc* a adevărului. Desigur, Centrul eparhial a reacționat cu prudență, îndemnând la rugăciune și la ascultare față de Sfântul Sinod mulțimea din ce în ce mai numeroasă și mai entuziastă a credincioșilor conștienți de valoarea inestimabilă a acestui act de dreptate și de demnitate națională.

Datoria ascultării față de Sfântul Sinod și față de Întâistătătorul acestuia iar, pe de alta, obligația de a răspunde presiunii din ce în ce mai puternice venite din partea obștii încredințate nouă spre păstorire ne determină să aducem, așadar, din nou înaintea Preafericirii Voastre apelul poporului lui Dumnezeu din Dobrogea la recunoașterea și restabilirea adevărului.

În interesul cauzei noastre vom prezenta, cu binecuvântarea Preafericirii Voastre, toate dovezile documentare pe care Arhiepiscopia Tomisului le are în

patrimoniul său și vom transmite fiecărui membru al Sfântului Sinod câte un extras din acestea.

Având în vedere încrederea deplină în păstoreasca purtare de grijă, în darul înțelegerii vremurilor și oamenilor dar, mai ales, în excelența abilitate a Preafericirii Voastre de a fi în mijlocul poporului lui Dumnezeu, adresăm cu smerenie Preafericirii Voastre următoarele solicitări:

- 1.** Punerea pe ordinea de zi a Sfântului Sinod din luna octombrie 2023 a prezentului memoriu, având drept obiect: **reactivarea mitropoliei Tomisului.**
- 2.** Readucerea jurisdicției mitropoliei Tomisului în dreptul ei istoric, administrativ și teritorial-numeric, potrivit canoanelor 4-7 ale Sinodului I Ecumenic și jurisprudenței bisericești universale și românești.
- 3.** Inițierea, în urma hotărârii Sfântului Sinod, a tuturor demersurilor pe lângă autoritățile statului și pe lângă Academia Română de a se înființa, la Constanța, un institut dedicat cercetării aprofundate a culturii și civilizației dobrogene, similar tuturor celorlalte institute patronate de Academia Română din provinciile istorice ale țării noastre.

Cu fiască și smerită dragoste în Hristos Domnul,

† **TEODOSIE,**

Arhiepiscopul Tomisului

Este venită vremea ca Sfântul Sinod să hotărască în octombrie 2023 reactivarea Mitropoliei Tomisului, așa cum grăiesc clar canoanele 4-7 ale Sinodului I Ecumenic și jurisprudenței bisericești universale și românești.

Orice ierarh bisericesc înțelege perfect importanța reactivării Mitropoliei Tomisului, mitropolie existentă încă din anul 325, din vremea Sinodului de la Niceea, sinod la care s-a născut în chip simbolic Europa.

Metaforic vorbind, noi suntem demult în spațiul simbolic și real al Europei iar politicienii noștri ar trebui să arate la Bruxelles că suntem în „Spațiul Schengen“ încă de acum 1700 de ani!

Preafericite Patriarh Daniel,

Preacinstiți ierarhi ei Bisericii Ortodoxe Române,

Prețuiți membri ai Sinodului Ortodox Român

Prin reactivarea Mitropoliei Tomisului, Mitropolie veche de 1700 de ani, Biserica Ortodoxă Română și România au de câștigat în străvechime ființială, în demnitate și în strălucire.

Dacă vreun ipochimen se preface că nu înțelege acest lucru ar fi bine să nu mai vorbească românește niciodată.

Fiindcă asta înseamnă a nu-ți iubi propria ființă, a nu respecta istoria sacră a poporului în mijlocul căruia trăiești, a nu dori ca România să aibă demnitatea și cinstea pe care le merită.

Constantin Barbu
10 octombrie 2023